

Nils Holgerssonrapporten:

ELNÄTSAVGIFTERNA ÖKAR LÅNGSAMMARE ÄN INFLATIONEN

Bostadsorganisationernas årliga prisjämförelse, Nils Holgersson, visar att elnätsavgifterna ökat med knappt två procent mellan åren 2006 och 2007. Detta trots att lagstiftningen skärpts kraftigt för ersättning till kund vid avbrott, i kölvattnet av stormarna "Gudrun" och "Per". Skatter och miljöstyrande avgifter står för största delen av elprisernas kostnadsökning de senaste fem åren.

– **RAPPORTEN VISAR** att effektiviseringsarbetet inom branschen kommer kunderna till godo. Även statistik från Energimarknadsinspektionen (EMI) styrker detta, säger Svensk Energis nätchef Anders Richert.

De senaste två åren har elnätspriserna ökat mindre än inflationen enligt bostadsorganisationernas prisjämförelser. Sedan avregleringen för tio år sedan har elnätsföretagens intäkter i jämförelse med kostnadsutvecklingen för material etc minskat med drygt tio procent, baserat på statistik från EMI.

Samtidigt har leveranssäkerheten ökat, speciellt de senaste fem åren. Stormarna "Gudrun" och "Per" har flyttat fokus från priserna till leveranskvalitet, vilket även regelverket gjort. Från och med år 2011 får inga avbrott vara längre än 24 timmar.

Anders Richert igen:

– Trots ökande krav på elnäten har prisnivån legat relativt konstant jämfört med inflationen. Sedan stormen "Gudrun" år 2005 och till år 2011 beräknas elnätsföretagen lägga 25 miljarder kronor på näten, utöver de 15 miljarder som läggs på att byta ut elmätare till Sveriges elkunder enligt mätarreformen.

– Det kan jämföras med den årliga omsättningen för lokalnätsverksamheten på omkring 22 miljarder kronor.

– **Trots ökande krav på elnäten har prisnivån legat relativt konstant i förhållande till inflationen, konstaterar Svensk Energis nätchef Anders Richert.**

Elnätsföretagen under granskning

Elnätsföretagen har exklusiv rätt att bedriva elnätsverksamhet inom sina områden och ett stort ansvar att göra detta till skäliga priser. Energimarknadsinspektionen svarar för tillsyn och har granskat några av branschens företag närmare. Sedan regelverket justerades år 2002, finns tolv beslut från myndigheten om återbetalning av tariffintäkter för år 2003. Dessa beslut prövas just nu i domstol.

Därefter har inga beslut fattats om återbetalning.

I slutet av året ska en statlig utredning föreslå en förbättrad tillsyn och reglering av elnätsavgifterna. Elnätsföretagens intäkter ska prövas i förväg istället för som nu i efterhand. Kunderna får då ökad trygghet i att veta att prisnivån är korrekt före betalning. Samtidigt minskar osäkerheten för elnätsföretagen om vilka avgifter som är rimliga.

Stor skatteandel i elpriset

Nils Holgerssons studie har också granskat elhandelskostnadernas förändring, d v s de kostnader som kunderna kan påverka genom att aktivt välja elhandelsföretag.

Studien har granskat sk tillsvi-
dareavtal, som konstateras vara den vanligaste avtalsformen, men nämner också att allt fler väljer rörligt pris. För tillsvi-
dareavtal har priserna minskat med sju procent det senaste året, medan bundna ettårsavtal har sänkts med elva procent.

När det gäller elkostnadernas fördelning för lägenhetskund konstateras att 38 procent är skatt, 28 hänförs till elnät medan elhandelskostnadens andel är 34 procent. I de 34 procenten inkluderas elcertifikat och utsläppsrätter, som är politiskt beslutade kostnader. Rapporten skriver: "Som synes är skatter den största kostnadsposten i det totala elpriset för de flesta hushållen."

Rapporten konstaterar att skatter och miljöstyrande avgifter står för mer än 60 procent av kostnadsökningen under den senaste femårsperioden.

KALLE LINDHOLM

kalle.lindholm@svenskenergi.se

ÖRESUNDSVERKET – STÖRSTA KRAFTVER- KET SOM BYGGTS PÅ LÄNGE

I december 2006 fasades Rya Kraftvärmeverk i Göteborg in sina generatorer på 250 MW på elnätet. Vi får blicka tillbaka ända till 1985 – då Forsmark 3 och Oskarshamn 3 blev klara – för att hitta någon ny kraftstation av större storlek som byggts i Sverige. Nu är E.ON:s ombyggda Öresundsverk på 440 MW el på väg att färdigställas. Ännu ett stort tillskott av elproduktion är ett faktum i Sverige.

Hjärtat i anläggningen, den nya gasturbinen, lyfts in i Öresundsverket.

I BÖRJAN AV 1950-TALET byggdes Öresundsverket som producerade el och värme med kol och olja fram till år 1993 då verket togs ur drift. I augusti 2006 skrev E.ON Gasturbiner Sverige AB kontrakt med ett konsortium bestående av Hitachi Power Europe och GE Energy. Det har resulterat i att verket nu byggs om för närmare 3 miljarder kronor, för att kunna omvandla naturgas till 440 MW el och 250 MW fjärrvärme till Malmö.

Både mer och mindre koldioxidutsläpp

Koldioxidutsläppen från det nya Öresundsverket kan jämföras med utsläpp från andra sätt att generera el. Jämfört med det stängda kärnkraftverket i Barsebäck så ökar utsläppen med 1 miljon ton per år. Jämfört med nordeuropeisk kolkraft så minskar istället utsläppen med 1 miljon ton per år.

I en framtid kan det finnas möjlighet att driva Öresundsverket delvis med biogas. Det skulle göra att koldioxidutsläppen reduceras ännu mer i norra Europa. Här framgår även det kloka i att driva

kraftvärmeverk i norra Europa där värmen, som här, kan tas tillvara genom att skickas ut som fjärrvärme till Malmö stad. Här är alltså förhållandena bättre jämfört med elproduktion i södra Europa, där det inte finns lika stort värmebehov.

Jobbig tillstånds- och projekteringsprocess

Det tog nästan fyra år att få tillstånd att bygga Öresundsverket. På våren år 2002 påbörjades samråd enligt miljöbalkens krav. En ansökan med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) lämnades in i mars 2003. Sedan följde huvudförhandling med domstolsutlåtande till regeringen, godkännande i Malmö kommunalfullmäktige efter två bordläggningar, och regeringsbeslut enligt miljöbalkens kapitel 17. Till sist kunde Miljödomstolen ge slutligt tillstånd i mars 2006.

När det gäller det faktiska arbetet påbörjade E.ON projekteringen under våren 2002 med tillståndsansökan för att två år senare starta förprojekteringen med cirka tio personer. Sedan fortsatte arbetet med budgetanbud, bindande anbud, beslut

och upphandling. I september 2006 påbörjades själva genomförandefasen vilket omfattade ca 25 personer.

Sysselsätter många

För närvarande är aktiviteten på Öresundsverkets byggarbetsplats hög. Rivningen av den gamla anläggningen är till stor del slutförd och det nya ställverket är färdigställt. I princip återstår bara byggnadsskalet på den gamla kraftstationen. Allt annat är nedmonterat och sålt som skrot.

Totalt kommer bygget av Öresundsverket att kräva 700 manår och när aktiviteten är som störst är cirka 500 personer sysselsatta med byggnationer, installation och montering av processkomponenter och elutrustning.

Från Belfort i Frankrike anlände den 17:e september den nya gasturbinen som blir en av världens största och mest avancerade i kommersiell drift. Den kom med fartyg till Östra Industrihamnen och transporterades vidare till Öresundsverket.

ANDERS KJELLSTRÖM
anders@electrotest.se

HALLÅ DÄR, Carl-Gunnar Holm, projektchef för nya Öresundsverket

Går byggnationen enligt planerna? Kommer ni att fasa in generatorerna på nätet den 1 januari 2009?

– Så här långt går allt planenligt, men tidplanen är tuff. Kommer vi till övertagande ska som sagt ske 1 januari 2009. Provdriften startar dessförinnan, i november 2008.

Innebär det här att obalansen i södra Sveriges elförsörjning, som förvärrats i och med Bar-sebäcks stängning, kan förbättras?

– Ja, tveklöst!

Finns andra fördelar för ökad lokal leveranssäkerhet. Går det t ex att köra Öresundsverket i sködrift, för att försörja Malmö vid störningar på stamnätet i övrigt?

– På Öresundsverket har vi redan två gasturbiner som genom avtal med Svenska Kraftnät svarar för en viktig störningsreserv vid nätproblem eller produktionsbortfall. En av gasturbinerna kan starta mot ”dött nät” tack vare en separat startdiesel. I nästa steg kan det nya Öresundsverket startas upp tack vare detta. Därigenom får Malmö och södra Sverige möjlighet till en tryggad försörjning vid elbortfall och störningar.

OK, när det gäller själva bygget då, gick transporten som beräknat när den 330 ton tunga och 12 meter långa nya gasturbinen lyftes på plats?

– Allt gick planenligt, både transporten genom Europa och slutligen

E.ON:s projektchef Carl-Gunnar Holm

inlyftet av gasturbinen på sitt fundament. Nu väntar vi på generatoren som tillverkats i USA, också det en tung pjäs på 270 ton.

ANDERS KJELLSTRÖM
anders@electrotest.se

Svensk Energi:

”ORIMLIGT OCH DISKRIMINERANDE” MED NYA TILDELNINGEN AV UTSLÄPPSRÄTTER

Regeringen har nyligen beslutat att befintliga energianläggningar inte ska tilldelas några utsläppsrätter. Detta beslut får hård kritik av Svensk Energi.

INOM EU:S SYSTEM för handel med utsläppsrätter krävs att anläggningar som släpper ut koldioxid måste äga utsläppsrätter motsvarande den mängd koldioxid som släpps ut. Nu har den svenska regeringen trots energibranschens påpekande beslutat att tilldelningen av utsläppsrätter till befintliga svenska energianläggningar ska bli noll i nästa period, mellan åren 2008 och 2012.

Beslutet får hård kritik från Svensk Energis VD Bo Källstrand:

– Att använda energisektorn som ”dragspel”, och ge noll i tilldelning till befintliga anläggningar, är orimligt. Högeffektiva kraftvärmeverk i Sverige får därmed sämre förutsättningar att konkurrera på den europeiska elmarknaden än anläggningar

i våra grannländer. Följden blir lägre produktion av svensk kraftvärme och därmed ökad elimport. För ett långsiktigt konkurrenskraftigt elpris är det centralt att tilldelningen av utsläppsrätter och skatter är harmoniserad.

Svensk Energi stödjer handeln med utsläppsrätter. Det kommer att spela en central roll i en framtida internationell klimatregim efter 2012. Målet måste vara att skapa ett globalt handelssystem så snart som möjligt. Men då är det viktigt att alla anläggningar får samma förutsättningar. Det är inte fallet idag.

När det gäller tilldelningen till nya deltagare i handelssystemet, ska de enligt regeringen inte påverkas av nedskärningen. Det skulle innebära att Öresundsverket får utsläppsrätter.

KALLE LINDHOLM
kalle.lindholm@svenskenergi.se

Nya Öresundsverket i siffror

El

Effekt: 440 MW

Årlig elproduktion: 3 TWh

Värme

Effekt: 250 MW

Årlig värmeproduktion: 1 TWh

Övrigt

Kostnad: nästan 3 miljarder kr

Bränsle: naturgas

Drifttid: mer än 3 500 timmar per år

Leverantör: Hitachi Europa och GE Energy

SISTA ORDET!

ACCEPTERA – EN FRÅGA OM ATT FÖRSTÅ OCH ATT VINNA

I SLUTET AV SEPTEMBER hölls den stora vindkraftskonferensen VIND2007 i Stockholm. Ett stort evenemang i Folkets hus vid Norra Bantorget där intressenter av alla de slag umgicks. Inte ett uns av motsättningar kunde noteras. Det rådde en närmast total enighet om vindkraftens förträfflighet och behovet av att bygga ut den.

Föredragen höll högsta klass och många av dem tog på ett mycket seriöst sätt upp de frågeställningar som vindkraften brottas med. Det gäller inte minst frågor kring miljöeffekter, ekonomi, tillståndsprocess och potential.

Vindkraften har hittills byggts ut i en förhållandevis långsam takt i Sverige jämfört med när vattenkraften och kärnkraften byggdes ut. Utbyggnaden av vindkraften har heller inte varit lika samordnad och målinriktad.

Varför har det gått så långsamt med vindkraften? Synen på vindkraften tycks ju vara positiv vem som än framträder och pratar om den. Politiskt är den dessutom i stort sett accepterad i alla läger.

I ett mycket intressant föredrag trädde filosofen Magnus Jiborn, känd bl a från radioprogrammet "Filosofiska rummet", fram. Han talade under temat "Kan vi lyfta acceptansfrågan ett snäpp?"

Magnus Jiborn talade om hur vi människor störs av en mängd saker hela tiden och hur vi accepterar det, om vi ser meningen med det. Vi måste alltså förstå poängen med det som stör oss. Han tog trafiken som ett exempel. Den bullrar och luktar men vi behöver den själva vid olika tillfällen, därför kan vi acceptera den.

När det gäller vindkraften menar Magnus Jiborn att den inte

hittills givits den positiva framtoning som den behöver ha för att vi ska kunna se meningen med den.

Hinder för acceptans har t ex varit synen att vindkraften bara bidrar marginellt till elproduktionen och att naturen är vackrare utan den. Den har också haft bilden av att den gör el dyrare, eftersom fokus varit så mycket på bidragen. Att den dessutom ställts mot bibehållen kärnkraft i debatten har ytterligare försvårat för vindkraften.

Det kanske mest intressanta som Jiborn tog upp var den moraliska aspekten. Att acceptera är en sak, men att vilja ha vindkraften inpå de egna knutarna är en helt annan sak. Här behövs en ekonomisk vinst för den enskilda människan. Han drog exempel på hur närboendes syn på vindkraft fullständigt ändrats, när de erbjudits att bli delägare i verken.

Att visa hur den enskilde elkonsumenten vinner på vindkraften är alltså en stor utmaning. Kan vindkraften dessutom visa lönsamhet för samhället, att den på sikt ger lägre elpriser och att den behövs för industrin har den klarat de utmaningar som enligt Magnus Jiborn är de viktigaste.

Jiborns resonemang känns väldigt genomtänkt. Vindkraftens utbygg-

nad har haft ett annat förlopp än när vattenkraften och kärnkraften byggdes ut. Den stora frågan har med stor sannolikhet varit acceptansen, kopplad till att vi av olika skäl inte sett den omedelbara meningsfullheten i den.

Det gör vi nog nu i takt med stegrad allvar i klimatfrågan. Kan vi dessutom tjäna något på den personligen så är steget till att vi accepterar den – till och med i vår närhet – inte långt.

KALLE LINDHOLM, REDAKTÖR

Kampen mot vinden personifierades redan för 400 år sedan av spanjoren Miguel de Cervantes, i romanen om Don Quijote – "riddaren av den sorgliga skepnaden". Det kanske mest kända avsnittet är när Don Quijote slåss mot väderkvarnar, i tron att de är jättar.

Det område där Don Quijote fortfarande som mest lever kvar gäller acceptansen. Vi måste se meningsfullheten i vindkraften och helst tjäna någonting på den för att acceptera den.

Illustration: Magnus Bard